

Tiggeriförbud i Sverige: förenligt med individens frihet?

En normativ givet att-analys av riksdagsdebatten om ett
införande av ett nationellt tiggeriförbud

Abstract

In 2016, the Swedish government released a comprehensive report stating that since 2012, the presence of beggars had become a common sight in towns and cities throughout Sweden. Furthermore, most of the beggars came from Romania and Bulgaria, where they faced discrimination and had few opportunities to support themselves and their families

Later, in 2018, the administrative court made a ruling which allowed the municipality of Vellinge to forbid the “passive collection of money” in certain geographical areas. The adjudication was both applauded as well as condemned.

The question of prohibiting begging is clearly a subject for debate. This Bachelor's essay investigates whether a national prohibition of begging can be justified in Sweden in 2020 with regards to the freedom of the individual. It does so, by a normative analysis where the legitimacy of an impulsion to prohibit begging is examined in relation to the normative logics of deontologism and consequentialism. The theory is mainly constructed by chosen parts of the work by the political theorists John Stuart Mill and Isaiah Berlin. The findings suggest that a national prohibition of beggary cannot be viewed as acceptable in relation to the freedom of the individual and deontologism but can on the other hand be justified regarding consequentialism.

Keywords: Nationellt tiggeriförbud, tiggare, normativ givet att-analys, individens frihet, deontologi, konsekvensialism

Words: 9 692

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	En observation från ett fönster	1
1.2	Den fria rörligheten för personer.....	1
1.3	Den svenska kontexten.....	2
1.4	Syfte och frågeställning.....	3
1.5	Uppsatsen utformning	4
1.6	Tidigare forskning	4
2	Metod och material	6
2.1	Normativ metod i bred bemärkelse	6
2.2	Intuitionism – det givna rättfärdigandet	7
2.3	Individens frihet	7
2.4	Givet att-analys	8
2.4.1	Deontologi – att värna en plikt.....	8
2.4.2	Konsekvensialismen – att se till konsekvenserna	9
2.4.3	Motivering av valet av normativa logiker	9
2.5	Material	10
2.6	Analysprocessen.....	11
3	Teori	13
3.1	Normativ teori	13
3.2	John Stuart Mill – <i>Om friheten</i>	13
3.2.1	Mills frihetsprincip.....	14
3.2.2	Begränsningarna för samhällets makt över individen	14
3.3	Isaiah Berlin – <i>Två koncept av frihet</i>	15
3.3.1	Negativ och positiv frihet.....	16
3.3.2	Minimumområde för frihet.....	16
4	Analys	18
4.1	Identifierade frihetsargument	18
4.2	Deontologi – att inte kränka rättigheter.....	21
4.3	Konsekvensialism – att se till effekterna.....	24

5	Samhällsrelevans och förslag på vidare forskning	28
6	Slutsats	29
7	Referenser	31

1 Inledning

1.1 En observation från ett fönster

En dag i början av våren år 2008 satt jag på en restaurang i Göteborg. Den låg på andra våning med fönster ner mot Kungssportsplatsen. Nedanför på gatan såg jag en man som satt lutad mot en husvägg och framför sig hade han en pappersmugg. Kläderna verkade vara för kalla för årstiden. Några få personer stannade till och la pengar i muggen, men på det stora hela var det som om han inte fanns där, sittandes mitt i vimlet. Än i dag minns jag det där besöket på restaurangen för det var första gången som jag på riktigt kom i kontakt med fenomenet tiggeri. Att jag noterade det första gången 2008 är förmodligen ingen slump. Antalet människor från EU-länder i östra Europa som tigger på gator och torg i västra Europa har ökat kraftigt sedan 2007 (Swärd, 2015, s. 268). Många som kommer hit är romer och tillhör en av de fattigaste grupperna i den Europeiska unionen. Ofta kommer de från Rumänien och Bulgarien som båda gick med i EU 2007 (Swärd 2015, s. 270).

Händelsen har dröjt sig kvar hos mig för att den tydligt illustrerar kontrasten i att en person kan sitta på en restaurang och äta middag medan en annan reser till ett annat land för att be människorna där om pengar. Med bakgrund av detta ämnar denna uppsats undersöka huruvida ett nationellt tiggeriförbud kan rättfärdigas utifrån individens frihet.

1.2 Den fria rörligheten för personer

En central del av att tiggarna, som ofta benämns utsatta EU-medborgare i officiella sammanhang, kan komma till Sverige för att be om hjälp genom att tigga är EU:s princip om den fria rörligheten för personer. Denna fastslås i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EC av 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att röra och bosätta sig fritt inom andra medlemsstaters territorier, 3 kap. artikel 6 § 1. Principen innebär att unionens medborgare har rätt att uppehålla sig på en annans medlemsstats territorium upp till tre månader utan några begränsningar eller formaliteter förutom kravet på att kunna visa upp ett giltigt ID-kort eller pass. Familjemedlemmar till personen också får vistas på

territoriet så länge hen kan uppvisa giltigt ID-handling. Detta gäller så länge personen inte blir en orimlig belastning för den mottagande statens sociala biståndssystem (EP, dir. 2004/38/EG).

1.3 Den svenska kontexten

I januari 2015 tillsatte den socialdemokratiska regeringen en nationell samordnare, Martin Valfridsson, för att undersöka tiggerifrågan. I slutredovisningen konstateras att tiggeriet varit ett fast inslag i den svenska gatubilden sedan 2012 (Valfridsson 2016, s. 7). Det framgår också att en majoritet av tiggarna var romer som främst kom från Bulgarien och Rumänien på grund av fattigdom och arbetslöshet (Valfridsson 2016, s. 19-20). I dessa länder finns det enligt utredningen en historia av diskriminering som lett till marginalisering och sämre tillgång till medborgerliga rättigheter. När tiggarna tog sig hit hade de en önskan att skapa bättre materiella förutsättningar för sig och sina barn (Valfridsson 2016 s. 20). Slutsatsen var bland annat att handlingen att skänka pengar medför en risk att cementera tiggerrollen och att den inte leder till några långsiktiga förändringar för gruppen, att svenskarna istället bör stötta de organisationer som samarbetar med Rumänien och Bulgarien och att dessa samarbeten kan utvecklas på nationell, regional och lokal nivå. Arbetet med fattigdomsbekämpning bör, enligt samordnaren, fokusera på utbildning, försörjning, hälsofrågor samt strukturella förändringar (Valfridsson 2016, s. 10). Slutredovisningen färdigställdes i februari 2016. Regeringen har inte gjort några liknande undersökningar sedan dess.

Några månader tidigare, i november 2015, avhystes många utsatta EU-medborgare från ett uppbyggd läger på området Sorgenfri i Malmö (TT 2016). Det skapade stor rapportering riksmidierna. Några år senare, i december 2018, infördes förbud mot tiggeri på vissa platser i Vellinge kommun efter att Högsta förvaltningsdomstolen beslutat att ett förbud var förenligt med ordningslagen. Tiggeri definierades i Högsta förvaltningsdomstolens dom som ”passiv insamling av pengar” (DOM 2018, s. 2). Tiggarna ansågs skapa störningar genom upprepad uriner och nedskräpning på allmän plats (TT 2018). Enligt ordningslagen (SFS 1993:1617) 3 kap §8 har en kommun rätt att lägga till egna, lokala föreskrifter för den egna kommunen eller delar av den om det anses behövas för att upprätthålla den allmänna ordningen på allmän plats. En del av motiveringen till domstolens beslut att tillåta kommuner att införa egna restriktioner gällande tiggeri var att ”Ett förbud mot penninginsamling på offentlig plats syftar till att komma till rätta med vad som kan uppfattas som en typ av störning och utgör därmed en ordningsföreskrift som i och för sig kan meddelas av kommunen” (DOM 2018, s. 9). I samma dom står det också att ”De [lokala föreskrifter] får inte heller lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet.” I det här fallet ansågs inte individens frihet inskränkas då förbudet är geografiskt begränsat (DOM 2018, s. 10-11).

Strax efter godkännandet i Högsta förvaltningsdomstolen införde andra kommuner förbud på vissa platser i sina egna kommuner eller krav på att ha tillstånd för att få bedriva den passiva insamlingen av pengar (Larsson – Ekstrand 2019). Vid tiden då denna uppsats skrivs, våren 2020, är tiggeri helt förbjudet på vissa områden i bland annat Danderyds kommun (Kommun, Danderyds 2019) och Eskilstunas kommun (Aftonbladet 2019). I Staffanstorps kommun krävs tillstånd från polis för att få samla in pengar (kommun 2016, s 4). Den 24 september 2019 rapporterade SVT Nyheter att ett tiggeriförbud diskuterats i 30 kommuner. I sex av dem hade det då beslutats om ett förbud och två kommuner hade infört tillståndskrav för så kallad penninginsamling (Elliott - Yohannes 2019).

Detta gjorde mig nyfiken på att se hur frågan debatteras i riksdagen och om det, utifrån frihetsteori och individens frihet, går att rättfärdiga ett förbud på nationell nivå. Detta bland annat eftersom Regeringsformen kap 1 § 2 konstaterar att: ”Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet” (SFS 1974:152).

Det ska också tilläggas att nationella förbud inte är vanligt i Europa. I september 2017 hade Danmark, Storbritannien, Polen, Ungern, Rumänien och Grekland infört totala, nationella förbud (Löfving - Blanco 2017).

1.4 Syfte och frågeställning

Ett vanligt argument i frågan om ett nationellt tiggeriförbud är att det inte går att förbjuda fattigdom medan många andra menar att ett fortsatt tillåtande av tiggeri låser fast människor i utsatthet. Frågan om ett nationellt tiggeriförbud i Sverige debatteras i riksdagens kammare, men den som påverkas av vad som beslutas där inne är tiggaren. Det finns alltså en uppenbar maktdimension insprängd i frågan där ledamöternas makt ställs mot frånvaron av makt hos tiggaren.

Med bakgrund av det här är det övergripande syftet med denna uppsats att undersöka huruvida ett nationellt tiggeriförbud kan rättfärdigas i Sverige år 2020 utifrån individens frihet i förhållande till de två normativa logikerna deontologi och konsekvensialism. Detta undersöks genom en normativ givet att-analys av riksdagsdebatten i frågan.

Frågeställningen lyder: Kan argumenten i riksdagsdebatten om ett nationellt tiggeriförbud rättfärdiga införandet av ett sådant förbud i Sverige 2020 utifrån principen om individens frihet?

1.5 Uppsatsen utformning

Det teoretiska ramverket i uppsatsen består av normativ teori och utvalda delar av tankarna från två av liberalismens grundare, John Stuart Mill och Isaiah Berlin. Metoden är en normativ givet att-analys där argumenten i riksdagsdebatten kring att införa ett nationellt tiggeriförbud analyseras utifrån värdet individens frihet i förhållande till de normativa logikerna deontologi och konsekvensialism.

1.6 Tidigare forskning

Denna studie ämnar undersöka frågan om ett rättfärdigande av ett införande av nationellt tiggeriförbud i Sverige genom normativ metod, och inordnar sig därigenom bland forskning om tiggeri. Sökningar på termen nationellt tiggeriförbud i kombination med normativ metod på den webbaserade katalogen uppsatser.se ger noll träffar och Google scholar (ett sökverktyg för vetenskapliga publikationer) ger endast en träff. Men den handlar om försörjningsstöd och ger bara i sin tur träffar på begreppet tiggeri. Sökningen gjordes i början av maj 2020 och täcker de senaste 20 åren. Detta visar att det finns en lucka i den vetenskapliga litteraturen vad gäller kombinationen av normativ metod och frågor om tiggeriförbud. Den luckan ämnar den här uppsatsen delvis fylla.

En studie som ligger nära den här uppsatsen är dock en artikel av Karin Zelano där hon undersöker inställningen hos gemene man till ett nationellt tiggeriförbud. Genom 26 kvalitativa intervjustudier och kvantitativa data i form av svar från en webbaserad enkät visar Zelano att 47 procent av svenskarna år 2018 tyckte att det var en bra idé att införa ett nationellt tiggeriförbud. 41 procent tyckte inte att det borde införas och 12 procent ansåg att det varken var bra eller dåligt. (Zelano 2019, s. 380). Några av de vanligaste argumenten hos de som förespråkade ett förbud var att tiggeri inte hör hemma i Sverige, att huvudansvaret för tiggarna ligger på deras hemländer och att tiggarna betar sig misstänkt och för med sig brottslighet av olika slag (Zelano 2019, s. 381-382). Bland de som var emot ett förbud fanns också uppfattningen att tiggeri inre här hemma i Sverige, men det var inte något skäl till att införa ett förbud (Zelano 2019, s. 383). De som inte ville se ett förbud hade också, bland annat, större benägenhet att resonera utifrån att tiggeri är en sista utväg. Vidare förekom uppfattningen hos de som var emot ett förbud att tiggarna som grupp inte betedde sig misstänksamt och att de snarare faller offer för kriminalitet (Zelano 2019, s. 384).

En annan del av forskningsfältet för tiggeri belyser situationen för EU-migranterna som kommer till Sverige och tigger. Bland annat finns det forskning som visar på att Malmö stads sätt att hantera närvaron av EU-medborgarna efter att bosättningen

på Sorgenfri, som nämdes i inledningen, revs var att indirekt exkludera dem från staden. Kommunen införde nolltolerans mot liknande bosättningar och stängde ner volontärdrivna härbärgen. Det, bland annat, skapade ett mönster där EU-migranterna ständigt tvingades att röra på sig och bidrog till att det blev svårt eller omöjligt för migranterna att uppehålla sig i Malmö (Persdotter 2019, S. 245-246).

2 Metod och material

I denna sektion kommer den valda metoden och materialet att presenteras. Först nämns grunderna för vad det innebär att göra en normativ analys. Sedan följer en beskrivning av den premiss för rättfärdigande som det centrala värdet, individens frihet, grundas i samt en definition av begreppet. Efter det följer en redogörelse av analysformen som är en givet att-analys med tillhörande normativa logiker och motiveringar av valet av dessa. Därefter presenteras och motiveras materialet. Delen om metoden avslutas med två stycken om analysens olika steg.

2.1 Normativ metod i bred bemärkelse

Förloppet för en normativ analys – det vill säga den grundläggande metoden för den – är att utifrån ett tydligt definierat värde och genom en rationell argumentation visa på huruvida en handling eller ett visst tillstånd bör eller kan accepteras eller förkastas. Slutsatsen som argumentationen landar i kallas för värdeutsaga. Syftet med normativa analyser är att synliggöra, precisera och problematisera värdeutsagor (Badersten 2006, s. 22). Ett sätt att resonera utifrån sitt värde är att argumentera utifrån så kallade normativa logiker. Det bör också nämnas att en normativ analys också ofta tar avstamp i vem som är utgångspunkt för studien och därmed utgör dess moraliska subjekt, vilket i denna uppsats utgörs av tiggaren.

Vidare måste en normativ analys uppfylla vissa krav för att klassas som internt giltig; det vill säga vara kritiserbar och intersubjektiv. Dessa krav är att ens begrepps innehåll är preciserat, att argumentationen utgår från de premisser som satts upp och att slutsatserna följer av dessa (Badersten 2006, s. 189-190). Utöver det bör den normativa analysen också vara externt giltig. Det innebär att forskaren tydligt förmedlar varför analysen kan anses vara samhällsrelevant och varför vissa värden eller ett visst värde har valts som utgångspunkt (Badersten 2006, s.133). I grunden handlar det om att argumentera utifrån en fastslagen värdepremiss (Badersten 2006, s. 192). Valet av den relevanta värdepremissen presenteras nedan.

2.2 Intuitionism – det givna rättfärdigandet

Att resonera kring varför något är önskvärt eller ej utifrån att människan har vissa moraliska intuitioner är ett sätt att hävda grunden för en värdeprincip. Intuitionismen som princip för rättfärdigande gör just detta och menar att människan kan avgöra vad som är rätt och fel genom en direkt uppfattning av något, vilken bör vägleda vårt handlande (Badersten 2006, S. 138). Ståndpunkten i denna uppsats är att det är moraliskt korrekt rent intuitivt – och därmed rättfärdigat – att alla ska ha rätt att utöva sin frihet likt definitionen av individens frihet nedan. Detta grundas i sin tur i uppfattningen att frihet i sig själv är något odelat gott som alla alltid har rätt till. Detta bland annat eftersom frihet är en av de mest essentiella rättigheterna enligt den tredje artikeln i normkällan Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (Nationerna 2008).

2.3 Individens frihet

I den här uppsatsen definieras begreppet individens frihet av tre konstateranden, vilka är en sammanslagning av tankar från de politiska filosoferna John Stuart Mill och Isaiah Berlin. Det ska dock betonas att sammansättningen är en idealtyp av individens frihet som används i denna uppsats. Det innebär att det är eftersträvansvärt att föra resonemang som inkluderar samtliga konstateranden, men det är inget absolut krav. Konstaterandena är som följer.

- Alla individer har rätten att själva välja hur de vill leva och sätta upp egna livsmål. Detta givet att de inte inskränker på andras intressen och själva står för konsekvenserna som följer av de egna valen (Stuart Mill 1859, s. 15-16).
- Alla individers har rätten att inom ett minimumområde göra det hen vill utan att hen hindras av andra personer att göra det (Isaiah 2002, s. 170).
- Alla individer har rätten att genom sina förmågor införliva sin önskan om att vara in egen herre (Isaiah 2002, s. 178-179).

2.4 Givet att-analys

En variant av att bedriva normativ analys är att göra en givet att-analys. I en sådan handlar det inte om att ta värdemässig ställning om hur något bör vara. Snarare syftar den till att problematisera och jämföra normativa ställningstaganden och, till exempel, visa på att olika normativa logiker kan leda fram till olika svar på samma fråga (Badersten 2006, s. 44). Ambitionen med denna uppsats är att göra det sistnämnda.

Ett sätt att göra en givet att-analys på är att undersöka om ett visst handlande kan rättfärdigas i förhållande till olika normativa logiker (Badersten 2006, s.45). Att resonera utifrån en normativ logik innebär att resonemangen utgår från ett visst perspektiv som bygger på en viss moralisk princip. Resonemangen landar sedan i en värdering av ett visst tillstånd eller handling (Badersten 2006, s. 107).

Fyra normativa logiker som används inom normativ forskning är deontologi, konsekvensialism, lämpligheteslogik och kontraktualism. Den moraliska principen för kontraktualismen är att en handling ska värderas med avseende på om den motsvarar innehållet i ett kontrakt mellan självständiga människor. Enligt konsekvensialismen ska en handling värderas moraliskt beroende på vilka konsekvenser den för med sig och inom lämplighetslogiken ska en handling anses lämplig beroende på omständigheterna som råder (Badersten 2006, s. 190). Principen för deontologin är att ett eller flera värden ses som okränkbara i sig själva och alltid ska värnas. Handlingar som kränker värdet ska förkastas (Badersten 2006, s. 111). Valet av normativa logiker för denna uppsats föll på deontologin och konsekvensialismen. Nedan presenteras respektive logik och sedan följer en förklaring till varför dessa valdes.

2.4.1 Deontologi – att värna en plikt

En klassisk uppmaning i den politiska filosofin lyder: ”Handla endast efter den maxim genom vilken du tillika kan vilja att den bleve allmän lag” och myntades av filosofen Immanuel Kant. Enligt deontologin, som också kan benämnas pliktetik, måste alla följa vissa plikter. Ett exempel på en sådan plikt är att aldrig döda (Badersten 2006, s 109). Enligt det här synsättet ska en handling värderas som god eller ond oberoende av eventuella konsekvenser som den för med sig. Det är alltså handlingen i sig själv som är utgångspunkten för huruvida något är önskvärt eller inte. Vidare vilar deontologin på universell grund, vilket innebär att den moraliska principen, och därför också de följande resonemangen, ses som giltiga över tid och rum utifrån denna logik (Badersten 2006, s. 119).

Den deontologiska logiken kan ta sig i olika uttryck och ett sätt är att formulera den med rättigheter som grund för sitt resonemang (Badersten 2006, s 111). I denna uppsats klassas individens frihet som en rättighet. Motiveringen för huruvida en

handling är önskvärd eller ej motiveras dock aningen annorlunda i dessa fall. Inom rättighetsorienterad deontologi ses en handling som förkastlig först om den innebär att någon kränker någon annans rättigheter (Badersten 2006, s. 110). En tydlig motsvarande plikt blir då i sammanhanget att inte bryta mot någon annans rättighet för att du själv hade velat att det var lag att ingen annan kränkte dina egna rättigheter.

Som en del av analysens operationalisering kommer empirin att granskas utifrån detta normativa perspektiv genom följande fråga. *Givet att en handling är förkastlig när den innebär att någon kränker någon annans rättigheter: Kan handlingen att införa ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigas utifrån argumenten i riksdagsdebatten och tiggarens rätt att tillämpa individens frihet?*

2.4.2 Konsekvensialismen – att se till konsekvenserna

Inom konsekvensialismen blir en handling önskvärd eller inte beroende på vilka konsekvenser den resulterar i (Badersten 2006, s. 114). Det är viktigt att poängtera att det inte är handlingen i sig som värderas inom konsekvensialismen, snarare är det dess effekter som bestämmer huruvida handlingen är önskvärd. Handlingen motsvarar i detta fall själva instiftandet av ett förbud och svaret på om den kan rättfärdigas beror, utifrån konsekvensialismen, på vilka effekter ett instiftande för med sig. Det finns således enligt denna normativa logik inga handlingar som är goda eller onda i sig själva, det är resultatet som räknas. Helt enkelt: Ändamålet helgar medlen. Däremot kan en handling endast anses vara önskvärd om den resulterar i minst lika mycket goda effekter som någon annan handling hade gjort (Badersten 2006, s.114). Slutligen vilar konsekvensialismen, liksom deontologin, på universell grund.

Precis som vid operationaliseringen av det empiriska materialet utifrån den deontologiska logiken kommer även detta normativa perspektiv att operationaliseras genom en fråga, vilken lyder. *Kan handlingen att instifta ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigas utifrån de eventuella effekterna av att inte göra så och dess inverkan på individens frihet? Detta givet att en handling endast kan värderas moraliskt utifrån dess effekter.*

2.4.3 Motivering av valet av normativa logiker

Att välja deontologin som en av de normativa logikerna var givet då det är universalistiskt och fenomenet tiggeri också har en universell karaktär. Detta eftersom tiggeri har funnits så länge fattigdom funnits och inte lär försvinna inom en snar framtid. Därför hävdar jag att liknande tankegångar och resonemang lär finnas kvar i den politiska debatten i Sverige angående fenomenet. Tiggeri kommer

alltså även framöver att behöva hanteras politiskt. Eftersom frågeställningen är om ett förbud kan rättfärdigas utifrån individens frihet som centralt värde är det intressant att undersöka om införandet av ett nationellt tiggeriförbud skulle innebära att individens frihet kränktes utifrån tiggaren som moraliskt subjekt.

Konsekvensialismen valdes för att den kan sägas vara motsatsen till deontologin då en handling värderas moraliskt beroende på konsekvenserna som den för med sig och inte på grund av att en handling är önskvärd eller ej i sig själv. Medan deontologin kan ses som ett fixerat perspektiv är konsekvensialismen i sin natur mer dynamisk. Likheten blir dock att det i det här fallet handlar om eventuella konsekvenser som påverkar individens frihet. Konsekvensialismen är också av universiell karaktär, vilket, som nämnt ovan, är en förutstättning för att analysera fenomenet tiggeri. Att analysera argumenten i riksdagsdebatten utifrån de två olika perspektiven öppnar upp för olika svar på samma värdefråga.

2.5 Material

Som nämnt i inledningen rymmer frågan om huruvida ett nationellt tiggeriförbud kan rättfärdigas en maktdimension där både ett jakande och nekande svar reglerar tiggarens frihet. För att hitta en avgränsad sammanställning av argument har jag valt att titta på argumenten i riksdagsdebatten som specifikt behandlar frågan. Uppsatsens material och empiri är således riksdagstrycken som specifikt berör frågan om ett nationellt tiggeriförbud och utgör – tillsammans med argumenten i dem – också definitionen av begreppet riksdagsdebatten. Materialet täcker perioden 2015-05-03 – 2019-10-03. Det samlades in under tidsperioden hösten 2019 till och med 2020-06-05. För att få fram det har jag sökt på riksdagens hemsida.

Interpellationer med respektive interpellationssvar

Fem, varav tre är från Moderaterna och två från Sverigedemokraterna. Svaren är från Socialdemokraterna.

Motioner

18, varav tio är från Moderaterna, sju från Sverigedemokraterna och en från Vänsterpartiet.

Skrifliga frågor och svar

Tre, från Moderaterna, med respektive svar från Socialdemokraterna.

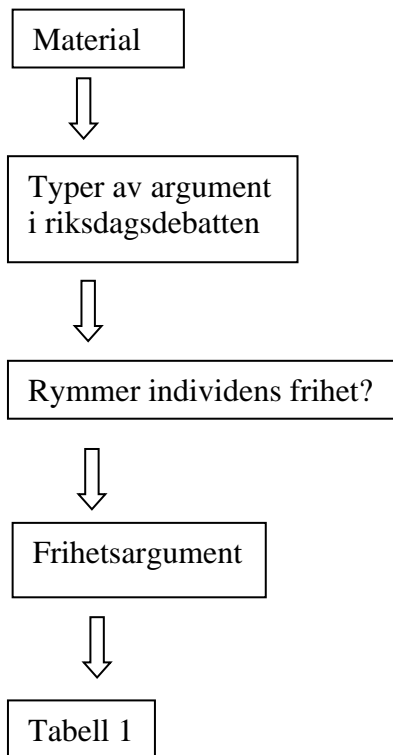
Något som förvånade mig är att den mest aktuella interpellationen är från april 2018. Det betyder att andra ämnen har haft en större politisk prioritet de senaste åren. Å andra sidan lämnades de två senaste motionerna, från Moderaterna (motion 2019/20:3066) respektive Vänsterpartiet (motion 2019/20:2578) in den tredje oktober 2019. Det tyder på att frågan är vid liv i riksdagen, om än i motionsformat.

2.6 Analysprocessen

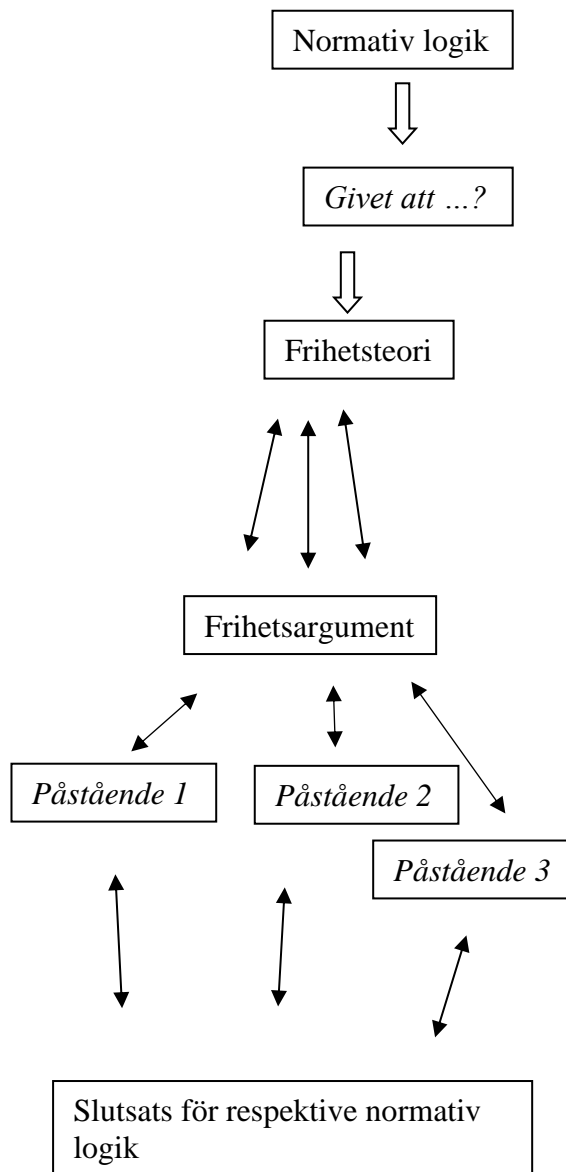
Analysen rymmer två huvudsakliga delar. Först har respektive riksdagstryck granskats på ett överskådligt plan för att identifiera vilka typer av argument som används. Ett exempel på argument för att införa ett förbud är att tiggeriet skapar ett vi och dem när tiggare från andra länder kommer hit och svenska hemlösa känner sig bortträngda från gatorna (Wiechel 2015, s.1). Alltså ett vi och dem-typ av argument. Efter det har frihetsargument valts ut. Dessa är argument som specifikt går att applicera på ett tänkbart perspektiv hos tiggaren utifrån definitionen av individens frihet. Frihetsargumenten kan användas för att både förespråka och förkasta ett förbud. Ett exempel på frihetsargument är att det finns en risk att bli exploaterad om man åker hit för att tigga. Frihetsargumenten redovisas i tabell 1.

Sedan har respektive normativ logik använts som grund för att analysera frihetsargumenten. Analysen av frihetsargumenten utifrån de normativa logikerna har vägletts av en inledande, kursiverad, fråga under respektive logik. Analysen under respektive logik har sedan landat i tre påståenden som (också kursiverats) och knyter an till frihetsteorin. Påståendena har motiverats med citat från materialet. Det ska också nämnas att det i denna uppsats inte läggs någon värdering i vilket parti som säger vad. Slutligen, är det dessa påståenden som bildar svaret på forskningsfrågan. Analysförloppet illustreras nedan.

Del 1.

Del 2.

3 Teori

I detta kapitel redovisas det teoretiska ramverket för uppsatsen, vilket innefattar normativ teori och frihetsteori. Först presenteras den normativa teorin som lägger grunden för uppsatsens generella, normativa karaktär. Efter det redovisas frihetsteorin. Den består av de, för den här uppsatsen, relevanta delarna ur två av de klassiska verken inom den politiska filosofin; *Om friheten* av John Stuart Mill och Isaiah Berlins *Två koncept av frihet*. Det är också utifrån dessa verk som uppsatsens centrala begrepp, individens frihet, definieras.

3.1 Normativ teori

Inom den normativa forskningen går den normativa analysen hand i hand med normativ teori. Denna typ av forskning handlar om att undersöka vad som är önskvärt eller vad som bör förkastas, och hur det kan rättfärdigas utifrån ett eller flera värden (Badersten 2006, s. 7). Att rättfärdiga innebär i det här fallet att föra en rationell argumentation i värdefrågor som syftar till att ge skäl för att acceptera eller förkasta en viss normativ slutsats, som även kan benämnas som en värdeutsaga (Badersten 2006, s.22). Ett värde är den abstrakta idén som ligger till grund för en sådan analys (Badersten 2006, s. 24). Vidare kan värden graderas på olika nivåer; egenvärden som har ett eget, inneboende värde i och för sig själva, och instrumentella värden som blir goda i relation till ett annat värde (Badersten 2006, s. 24-26). I den här uppsatsen är frågeställningen: Kan argumenten i riksdagsdebatten om ett nationellt tiggeriförbud rättfärdiga införandet av ett sådant förbud i Sverige 2020 utifrån principen om individens frihet? Individens frihet klassas som ett egenvärde då frihet utgör ett typexempel på egenvärden i politiska sammanhang (Badersten 2006, s.26). Förloppet att precisera ett värde, att på ett strukturerat sätt argumentera för en viss värdeutsaga och ofta även att identifiera ett moraliskt subjekt för frågeställningen, är det som kallas för normativ teori (Badersten 2006, s. 33). Som nämnt ovan är den normativa teorin som utgör grunden för uppsatsens övergripande, normativa karaktär.

3.2 John Stuart Mill – *Om friheten*

En av liberalismens grundare var den brittiske filosofen och ekonomen John Stuart Mill 1806–1873 (Nationalencyklopedin, 2020). Ett av hans mest kända verk – som han skrev tillsammans med sin fru Harriet Taylor Mill – är essän *On Liberty* [*Om*

friheten] från 1859. Idéerna som presenteras i den kom att bli en av grundstenarna för politisk filosofi och räknas i dag som ett klassiskt verk för liberalismen och dess tillhörande idéer om frihet (Wikipedia, 2020). För Mill och var individualiteten och individens frihet grundläggande värden i samhället (Hallberg 2009, s. 19). Att ta med alla synvinklar och aspekter som presenteras i *Om friheten* är inte möjligt på grund av det begränsade utrymmet i denna uppsats. Därför har bara de bitar som direkt går att applicera på frågan om ett eventuellt nationellt tiggeriförbud i Sverige år 2020 plockats ut.

3.2.1 Mills frihetsprincip

Mills grundläggande ståndpunkter innebär att alla individer ska vara fria att agera och leva sitt liv som de själva vill; samt välja sina egna livsplaner som passar den egna karaktären så länge de själva hanterar eventuella konsekvenser som ens val medför. Detta, plus tillägget att ingen får inskränka på någon annans frihet eller skada någon annans intressen genom sitt eget agerande utgör hans frihetsprincip (Stuart Mill 1859, s. 15-16). Den sammanfattas i konstaterandet: ”Den enda friheten värd namnet är den att sträva efter vårt eget bästa på vårt eget sätt. Så länge vi inte hindrar andra i deras ansträngning att nå sin” (Stuart Mill 1859, s. 16).

En annan viktig premis som Mill förfäktar är att en persons välfärd främst angår honom själv. Det intresse som någon annan kan ha i det, på grund av en stark känslomässig koppling till personen, väger lätt i jämförelse med hans eget intresse (Stuart Mill 1859, s. 70). Detta ger utrymme för ett visst undantag från att man inte får skada andras intressen. En individs beteende kan skada andra med hänvisning till personens egen välfärd. Personen kan då straffas av andras åsikter – men inte av lagen (Stuart Mill 1859, s. 69).

3.2.2 Begränsningarna för samhällets makt över individen

Var går då gränsen mellan individens suveränitet över sig själv och samhällets auktoritet över individen? Mills svar är att till individualiteten hör sådant som huvudsakligen är av intresse för individen och till samhället det som främst berör samhället (Stuart Mill 1859, s. 69-70). Staten ska endast ingripa när en persons handlingar menligt påverkar andras intressen och när det är diskutabelt huruvida handlingarna befrämjar den allmänna välfärden eller inte (Stuart Mill 1859, s. 69). Att samhället griper in för att det anser att det som personen gör inte är gynnsamt för hen själv duger inte som skäl för att inkräkta på den individens frihet.

Det enda sättet som makt rättmätigt kan utövas på över någon individ i ett civiliserat samhälle mot hans vilja är för att förebygga att andra skadas. Hans eget bästa, varken psykiskt eller moraliskt, är något skäl till att någon utövar makt över honom. Han kan inte

tvingas att lyda för att det är bättre för honom att göra det. För att det, enligt andra, skulle göra honom gladare eller för att det skulle vara klokt eller rätt (Stuart Mill 1859, s. 13).

Det ska också tilläggas att samhället ska ha överseende om en persons handlingar åsamkar samhället en tillfällig eller indirekt skada som inte kränker någon plikt mot det allmänna eller vållar någon annan något nämnvärt ont. Personens frihet till sina egna handlingar ska värderas högre än den eventuella skadan (Stuart Mill 1859, s. 76). Handlingar som, däremot, utan någon berättigad orsak skadar andra kan, och måste i mer, enligt Mill, betydelsefulla fall stävjas – genom ett aktivt ingripande av samhället. Individens frihet måste i sådana fall begränsas. För, han får inte handla så att han blir en plåga för andra människor. Men, avhåller han sig från att blanda sig i deras angelägenheter och handlar enligt sina egna böjelser och tycken i sådant som enbart angår honom själv bör han obehindrat och på egen risk omsätta sina åsikter i handlingar (Stuart Mill 1859, s. 52).

Om personen vill att dess beteende eller behov de facto ska påverka andra människor är det upp till dem själva att tillåta det eller inte, och då ska samhället inte gripa in. I alla fall där ingen annans intresse påverkas ska det råda total frihet, både legalt och socialt, för att alla ska kunna göra vad man vill - och ta konsekvenserna av det (Stuart Mill 1859, s. 69-70).

Att en persons beteende skapar ett ogillande hos andra är däremot inte skäl nog för att samhället ska få mandat att gå in och styra över eller begränsa personens beteende (Stuart Mill 1859, s. 72). En person har rätt att uttrycka sitt ogillande gentemot någon, och om den anser det lämpligt även att ta avstånd från personen. Men, vi ska inte, skrev Mill, känna att vi vill göra den personens liv obekvämt eller behandla honom som en fiende för samhället. Det värsta vi kan rättfärdiga är att lämna honom till sig själv (Stuart Mill 1859, s. 73). Helt enkelt, vad gäller beteenden som inte skadar någon annan än en själv men som ändå skapar ett obehag, ska samhället orka med att bära det för det högre goda av människans frihet (Stuart Mill 1859, s. 75).

3.3 Isaiah Berlin – *Två koncept av frihet*

Isaiah Berlin 1909–1997 var brittisk filosof, idéhistoriker och politisk teoretiker. Han anses, likt Mill, vara en av frontfigurerna för liberalismen och *Two Concepts of Liberty* [*Två koncept av frihet*] från år 1958 är hans mest välkända verk. Där presenterar han begreppen positiv och negativ frihet som två olika synsätt inom den politiska filosofin om frihet (Macleod, 2016).

3.3.1 Negativ och positiv frihet

Negativ frihet handlar om huruvida en person eller en grupp personer kan göra det den vill utan inblandning från andra eller inte. Om någon förhindras av andra att göra sådant som personen annars hade kunnat göra är den ofri i utsträckningen som rör själva begränsningen (Isaiah 2002, s. 170). Den negativa friheten är alltså lik Mills frihetsprincip. En skillnad är dock att Mills definition bara säger att en person ska vara fri att göra det hen vill, medan och Berlin ansåg att någon blir ofri i negativ bemärkelse först när andra människor begränsar området där hen annars kan agera obehindrat utan inblandning av andra.

Positiv frihet handlar om frihet till något. Eller närmare bestämt: att vilja vara sin egen herre och kunna uppnå sina egna uppsatta mål. Utifrån det här perspektivet finns det en stark vilja att ses som ett subjekt och inte ett objekt som styrs av krafter utifrån. Den positiva friheten betonar alltså vikten av att vara självbestämmande och att själv uppnå och förverkliga de mål man har satt upp (Isaiah 2002, s. 179).

3.3.2 Minimumområde för frihet

Både Berlin och Mill ansåg att det bör finnas ett minimumområde för, vad Berlin kallar för, personlig frihet som samhället inte får inskränka på. Berlin skrev att ”om detta område [inom vilket någon kan agera obehindrat av andra] är kontrakterat av andra människor bortom ett visst minimum kan jag beskrivas som tvingad till underkastelse eller kanske till och med förslavad” (Isaiah 2002, s.170).

Att kunna agera kräver – förutom någon form av utrymme för det – en förmåga att faktiskt kunna göra det. Berlin menade att det finns en tydlig skillnad på vad förmåga innebär i förhållande till huruvida någon är fri eller inte. Någon som inte kan läsa för att hen är blind är inte ofri, det är först om en person hindras av andra människor att uppnå sina mål som den är ofri. Det är först då man kan se sig som ett offer för tvång eller slaveri (Isaiah 2002, s. 171).

Förtryckets kännetecken är den roll som jag anser spelas av andra människor när de motverkar min vilja, direkt eller indirekt, med eller utan intension att göra det. Att vara fri i den här betydelsen, menar jag, är att inte inskränkas av andra. Ju större området för icke-inblandning är, desto större är min frihet (ibid.).

Hittills har främst de, för den här uppsatsen, relevanta delarna av frihetsbegreppets negativa dimension beskrivits. Sammanfattat har den negativa aspekten av frihet att göra med frågan: ”I vilken utsträckning inkräktar styret på mig?”. Den positiva, däremot, handlar om att resonera kring frågan ”Vem styr mig?”. Det är just där som kontrasten mellan de två föreställningarna om frihet ligger (Isaiah 2002, s. 176-178). Som nämnt ovan härstammar den positiva bemärkelsen av ordet frihet från

individens önskan att vara sin egen herre. Berlin inleder sina tankar kring detta så här.

Jag vill att mitt liv och mina beslut ska komma an på mig själv, inte på någon som helst typ av yttre krafter. Jag vill vara min egen och inte några andra människors viljas instrument. Jag vill vara subjekt, inte objekt – förflyttas av skäl och medvetna syften som är mina egna, inte av orsaker som påverkar mig utifrån. Jag vill vara någon, inte ingen; en handlingsmänniska – bestämma, inte bli bestämd åt (...). Jag vill sätta upp egna mål och riktlinjer för att förverkliga dem. (...) Framförallt vill jag vara medveten om mig själv som en tänkande, önskande, aktiv varelse som bär ansvar för mina egna val och kan förklara dem genom att hänvisa till mina egna idéer och syften. Jag känner mig fri i den utsträckning som jag anser att detta är sant, och förslavad till den grad som jag tvingas inse att jag inte är det (Isaiah 2002, 178-179).

4 Analys

I denna sektion presenteras resultatet av läsningen av materialet utefter strukturen som nämndes i metodavsnittet.

4.1 Identifierade frihetsargument

Nedan är de argument som går att koppla till individens frihet listade med respektive exempel.

Tabell 1. Frihetsargument i riksdagsdebatten om ett nationellt tiggeriförbud

Argument för ett förbud	Exempelargument
Människorna som kommer hit exploateras.	Tiggeriet är utöver social utsatthet också förenat med olovliga bosättningar och utnyttjande. Polisens bedömning är att det finns flera grupperingar som tigger i Sverige och som styrs av kriminella aktörer. Polisen bedömer även att det förekommer multiexploatering där utsatta EU-medborgare, vid sidan av tiggeri, utnyttjas för till exempel prostitution. Det förekommer uppgifter om att grupperingar tar betalt för och styr över användningen av offentliga platser för tiggeri (ip 2017/18:71, s.1).
Att tillåta tiggeri löser inte problemen med fattigdom och utsatthet för tiggarna.	Genom att inte fördöma tiggeri gör vi den redan utsatta gruppen en björntjänst. Gör vi inget i frågan befäster vi utsattheten och diskrimineringen. (...) det är inte människovärdigt med tiggeri (mot. 2017/18:1953, s. 1).

<p>Ett förbud innebär en total eliminering av problemen som tiggeriet för med sig.</p>	<p>Olika former av tiggeriförbud har visat på omedelbar effekt i flera olika länder. I Holland har de städer som infört tiggeriförbud inom loppet av ett par veckor slagit sönder de strukturer som organiserat tiggeriet, och tiggeriet har därmed upphört (ip 2917/18:447, s.1).</p> <p>Ett tiggeriförbud är inte normalbilden i Europa, men det är den lösning i Europa som har gett störst effekt på kortast tid (prot. 2017/18:106, 7§ anf.13, s. 15).</p>
<p>Tiggeri stör/det är jobbigt att se tiggeri.</p>	<p>Vanliga människor upplever de hitresta tiggarna som obehagliga. Företagare har beskrivit dessa som ett problem för deras fortsatta affärsverksamhet (ip. 2014/15:639, s. 1).</p>
<p>Ansvar för tiggarna ligger främst på hemländerna.</p>	<p>EU och Sverige har en stor uppgift att trycka på hemländerna så att de tar ansvar för sina medborgare och genomför de reformer som krävs för att inkludera utsatta grupper som kränks, diskrimineras och lever i varaktigt utanförskap (mot. 2017/18:1425, s. 1).</p>

Argument mot ett förbud	Exempelargument
<p>Det går inte att förbjuda fattigdom.</p>	<p>Att tigga är att offentligt kommunicera sitt behov av hjälp. Varje inskränkning av en sådan grundläggande frihet måste föregås av nogsamma avvägningar (...) (mot.2019/20:2578, s. 19).</p>

<p>Det är inte ett problem att behöva se fattigdom.</p>	<p>Utsatta EU-medborgare har blivit en del av livet i de flesta svenska städer under de senaste åren. Den fattigdom och utsatthet de representerar är en påminnelse om de orättvisor och den diskriminering som finns i samhället, som många helst vill slippa se. Av den anledningen har de kommit att ses som ett problem, något som ska bort från "våra gator" (mot. 2019/20:2578, s. 7-8).</p> <p>Att be om hjälp och vädja till andra människor om deras solidaritet skadar ingen. Förbudet riskerar leda till ännu mer utsatthet hos gruppen och ökad diskriminering och antiziganism, samtidigt som det inte på något sätt förbättrar situationen för de utsatta EU-medborgare det är riktat mot (mot. 2019/20:2578, s. 19).</p>
<p>Människorna som kommer hit exploateras, men det finns åtgärder.</p>	<p>Den 1 juli 2018 infördes ett nytt brott i brottsbalken, människoexploatering, som uttryckligen straffbelägger exploatering av personer i tiggeri. (...) Vad gäller frågan om ett nationellt tiggeriförbud så bedriver regeringen inget arbete i avsikt att införa ett sådant. Det är bra att det nu finns ett ställningstagande som tydliggör vad som är möjligt att göra inom ramen för gällande lagstiftning (frs 2018/19:332, s. 1-2).</p>
<p>Att förbjuda tiggeri vore att frånta dem ett av deras få val till ett bättre liv.</p>	<p>(...) den främsta anledningen till att många romer lämnar Rumänien är att de lever under extrem fattigdom och är exkluderade ur samhället. Många av dem har aldrig haft ett jobb i Rumänien och deras utsikter att finna försörjning i hemlandet är små (...). De ser därför större möjligheter i att tigga om pengar i Sverige och har i regel rätt (mot. 2019/20:2578, s7-8).</p>

<p>Ett förbud är inte det mest effektiva sättet att eliminera problemen.</p>	<p>Att införa ett nationellt tiggeriförbud vore sannolik inte en särskilt verksam åtgärd. Men det låter bra i debatten. Först och främst måste vi givetvis möta människors utsatthet i hemländerna, den fattigdom de har och den diskriminering de utsätts för. Skälet till att de har svårt att ha en utkomst i hemlandet är att de är svårt diskriminerade och har svårt att gå i skola där. Det är grunden till den mobilitet vi ser. Detta måste vi hjälpa till att motverka om vi ska ha en chans att lösa problemet (prot. 2016/18:131, 12§ anf. 33, s.31).</p>
--	---

4.2 Deontologi – att inte kränka rättigheter

Som nämndes i metodsektionen finns det en rättighetsorienterad inriktning inom deontologin som innebär att en handling ses som förkastlig först om den innebär att någon kränker någon annans rättigheter. Det är detta perspektiv som används för att besvara forskningsfrågan. I det här fallet motsvaras den första någon av riksdagens ledamöter och den andra någon av den enskilda tiggaren. Rättigheten är individens frihet och möjligheten att utöva denna. Som också nämndes i metodsektionen börjar analyserna av respektive normativ logik med en fråga. Frågan för detta perspektiv lyder: *Givet att en handling är förkastlig när den innebär att någon kränker någon annans rättigheter: Kan handlingen att införa ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigas utifrån argumenten i riksdagsdebatten och tiggarens rätt att tillämpa individens frihet?*

Efter att ha granskat materialet utifrån detta perspektiv landar analysen i tre påståenden.

1. Om ett tiggeriförbud införs tas också det minimumområde för en person att göra det hen vill utan att hindras av andra bort.

Det tydligaste exemplet på det här hämtas från Vänsterpartiets motion Utsatta EU-medborgare:

Att tigga är att offentligt kommunicera sitt behov av hjälp. Varje inskränkning av en sådan grundläggande frihet måste föregås av nogsamma avvägningar (...) Vänsterpartiet tar

tydligt avstånd från alla förslag som går ut på att förbjuda eller begränsa människor från att be om hjälp (mot. 2019/20:2578, s. 19-20).

Att förbjuda någon att be om hjälp är alltså att ta bort minimumområdet för en person att göra det hen anser är bäst för sig själv. Tiggaren hindras då av majoriteten att göra det som hen anser är bäst – att be om hjälp. Att införa ett förbud är då ett exempel på att Berlins negativa frihet inte respekteras. Det vill säga, att en person, eller en grupp personer, ska kunna göra det den eller hen vill utan inblandning från andra.

2. Att förbjuda tiggeri vore att frånta tiggarna ett av få val för att skapa sig ett bättre liv – och därmed möjligheten att vara sin egen herre, vilket är innebörden i Berlins koncept om positiv frihet.

Det som händer om ett tiggeriförbud införs är att tiggarna hindras från att realisera målet om att nyttja den möjlighet till försörjning som tiggeri i andra länder innebär, när möjligheterna till försörjning är än mer begränsade i deras hemländer. Ett av argumenten hittas, även det, i Vänsterpartiets motion.

Amnesty konstaterar genom sitt arbete med utsatta EU-medborgare att den främsta anledningen till att många romer lämnar Rumänien är att de lever under extrem fattigdom och är exkluderade ur samhället. Många av dem har aldrig haft ett jobb i Rumänien och deras utsikter att finna försörjning i hemlandet är små. (...) De ser därför större möjligheter i att tigga om pengar i Sverige och har i regel rätt (mot. 2019/20:2578, s. 7-8).

Det här resonemanget förutsätter att frågan om ett nationellt tiggeriförbud anses tillhöra den delen av det mänskliga livet som hör till individen och inte den som hör till samhället. Mill hade som bekant en uppdelning i vad som angår individen och sådant som rör samhället (Stuart Mill 1859, 69-70). Eftersom Sverige är en representativ demokrati är det rimligt att frågan debatteras genom riksdagsledamöter och därmed kan det hävdas att frågan främst tillhör det svenska samhället. Men eftersom analysen i denna uppsats fokuserar på individens frihet utifrån tiggarens perspektiv kan den inte främst anses höra till samhället. Detta också för att staten enligt Mill endast ska ingripa när en persons handlingar menligt påverkar andras intressen, och när det är diskutabelt huruvida handlingarna befrämjar den allmänna välfärden eller inte (Stuart Mill 1859, s. 69). I det här fallet är det tveksamt att hävda att den allmänna välfärden i Sverige påverkas nämnvärt negativt av att människor kommer hit och tigger. Rätten till sjukvård är till exempel strikt begränsad för den här gruppen (EU-medborgare, u.d.).

Det finns också, som nämnt i tabellen ovan, belägg i debatten för att allmänheten störs vilket kan tolkas som att det är en fråga som främst berör samhället och som att det finns ett intresse hos dem som inte tigger att tiggeriet upphör. Men, enligt Mill finns det ett undantag vad gäller hans princip om att en individs beteende inte får skada någon annans intresse. Det är när beteendet syftar till att personen främst värnar om sin egen välfärd. I de fallen är det acceptabelt att skada andras intresse.

Personen kan då straffas av andras åsikter, men inte av lagen (Stuart Mill 1859, s 69). Därutöver skrev Mill att det är upp till den andra personen om någon vill att dennes beteende eller behov de facto ska påverka andra människor (Stuart Mill 1859, s. 69-70). I det här fallet kan det då hävdas att personen som går förbi en tiggare alltid har ett val att inte ge pengar och därmed inte påverkas av tiggaren. Därför vore det att kränka individens frihet att införa ett nationellt förbud, givet att tiggaren främst värnar om sin egen välfärd. Likt Vänsterpartiets argument ovan.

Ett argument som däremot används för att införa ett förbud är att allt annat vore att göra tiggarna en björntjänst. Det framgår i en av Moderaternas motioner. ”Genom att inte fördöma tiggeri gör vi den redan utsatta gruppen en björntjänst. Gör vi inget i frågan befäster vi utsattheten och diskrimineringen. (...) det är inte människovärdigt med tiggeri” (mot. 2017/18:1953, 2017, s.1).

Problematiken med det här sättet att resonera utifrån individens frihet är att björntjänsten som det innebär att inte instifta ett förbud också innebär att tiggaren inte tillåts vara sin egen herre eftersom majoriteten då bestämmer över individen. Berlin menade bland annat att

Jag vill att mitt liv och mina beslut ska komma an på mig själ, inte på någon som helst typ av yttre krafter. (...) Jag vill vara subjekt, inte objekt – förflyttas av skäl och medvetna syften som är mina egna, inte av orsaker som påverkar mig utifrån. Jag vill vara någon, inte ingen; en handlingsmänniska – bestämma, inte bli bestämd åt (...) (Isaiah 2002, 178-179).

Mills ståndpunkt i frågan var liknande.

Det enda sättet som makt rättmätigt kan utövas på över någon individ i ett civiliserat samhälle, mot hans vilja, är för att förebygga att andra skadas. Hans eget bästa, varken psykiskt eller moraliskt, är något skäl till att någon utövar makt över honom (...). (Stuart Mill 1859, s 13).

3. Människoexploateringen är ingen rimlig anledning att införa ett förbud eftersom individen ska var fri att göra det hen vill så länge hen hanterar eventuella konsekvenser av sina val.

Ett argumenten för att införa ett förbud är att det bidrar till att tiggarna exploateras. Tomas Tobé (M) menar att

(...) tiggeri synes vidare vara att en kriminell aktör vid dagens slut eller flera gånger om dagen samlar in och behåller de pengar som andra har tiggat ihop. Personer som inte vill överlämna pengar kan då riskera att utsättas för t.ex. våld eller hot om våld. Om en person anses ha tiggat ihop för lite förekommer det att personen bestraffas genom bl.a. misshandel. Förbudet behövs för att stoppa utnyttjandet av människor (mot. 2017/18:4008 med anledning av prop. 2017/18:123, s 1-2).

Det är en central del av Mills frihetsprincip att alla ska vara fria att agera och leva sitt liv som de själva vill så länge de själva hanterar eventuella konsekvenser som ens val medför (Stuart Mill 1859, s 15-16). Tomas Tobé menar vidare:

De som kommer till Sverige för att tigga lever typiskt sett under mycket svåra förhållanden långt utanför samhällets kontrollmekanismer och skyddsnet. De som utnyttjas undviker i många fall kontakt med myndigheter eller känner inte till sina rättigheter (mot. 2017/18:4008 med anledning av prop. 2017/18:123, s. 2).

Detta gör det såklart svårt att ha en insyn in tiggarnas upplevelse av konsekvenserna som utnyttjandet för med sig. Däremot är det möjligt att analysera argumenten som används för att bemöta resonemangen om att ett förbud borde införas med hänvisning till exploateringen. Dessa är främst av två slag. Dels handlar det om att en majoritet av de som kommer till Sverige och tigger inte faller offer för kriminalitet.

I Polismyndighetens lägesbild över brottslighet som är kopplad till utsatta EU-medborgare gjordes bedömningen att merparten av de utsatta EU-medborgarna som tigger gör det utan att detta kan kopplas till organiserad brottslighet. Det förekommer dock att en del som tigger styrs av kriminella aktörer och att de utsätts för brott. Det är helt oacceptabelt att människor som är utsatta på grund av fattigdom och diskriminering utnyttjas eller blir utsatta för brott när de försöker skaffa sig en möjlighet till försörjning (prot. 2017/18:58, §12, anf. 49, s. 40).

Men det handlar också om att regeringen har vidtagit en rad andra åtgärder för att komma åt de kriminella aktörerna och minska exploateringen. Det som regeringen trycker mest på är att en ny lag om människoexploatering har införts (frs 2018/19:332, s. 2). Sammanfattat är alltså båda sidor överens om att det är djupt problematiskt att tiggarna utnyttjas, men de landar i olika slutsatser om huruvida ett nationellt tiggeriförbud är lösningen på det. Att införa förbudet vore dock att stänga dörren för tiggarna att själva välja det sätt att leva som de själva anser vara bäst lämpat för dem själva – risk för exploateringen till trots. Utifrån deontologin kan alltså inte ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigas, givet att individens frihet ska värnas.

4.3 Konsekvensialism – att se till effekterna

Följande resonemang givetvis är hypotetiska, men det går att resonera utifrån att effekterna som tiggeriet för med sig kvarstår om ett förbud inte införs. Den ledande frågan för analysen lyder: *Kan handlingen att instifta ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigas utifrån de eventuella effekterna av att inte göra så och dessas inverkan på individens frihet? Detta givet att en handling endast kan värderas moraliskt utifrån dess effekter.*

1. Tiggeri låser fast människor i fattigdom och hindrar därigenom tiggarna att faktiskt utöva sin frihet.

Ett av de tydligaste argumenten för att införa ett förbud är att tiggeri inte är en lösning på fattigdom och utsatthet och tas upp på flertalet ställen i materialet. Ett exempel från Sverigedemokraterna lyder: ”Tiggeri är inte vägen ur fattigdom, istället medför det en risk att cementera fattigdom och utanförskap där barn växer upp utan att gå i skolan. Sverigedemokraterna vill därför se införandet av ett nationellt tiggeriförbud” (mot.2017/18:886, s.1).

Anders Forsberg (SD) bygger vidare på den typen av resonemang: ”Diskriminering och utanförskap kommer aldrig att lösas genom att vi tillåter tiggeri på gator och torg” (mot. 2016/17:2655, s.1). Moderaternas Forssell tänker liknande: ”Att människor tigger och lever i stor utsatthet i Sverige är inte så vi långsiktigt kommer till rätta med de problem med fattigdom, social utsatthet och diskriminering som finns i de länder varifrån de flesta som i dag tigger i Sverige kommer” (fr 2015/16:988, s.1). Detta, plus argument av typen att det förekommer människoexploatering i samband med tiggeriet och att ansvaret för tiggarna främst ligger på hemlandet är de huvudsakliga argumenten för att införa ett förbud. Riedl, Moderaterna, konstaterar: ”Bekämpning av fattigdom och utsatta personers situation är i första hand ett nationellt ansvar för de enskilda medlemsländerna” (mot. 2017/18:1977 s.1).

Helt enkelt: Om ett förbud inte införs kommer tiggarna att fastna i den utsatta situationen som medför exploatering och ovärdiga förhållanden. Vad gäller individens frihet kan det resoneras utifrån att det aldrig kan vara ett eget val för någon att sätta sig i situationen som tiggeri innebär. Därför kan inte heller tiggeri anses vara ett område inom vilket individen kan utöva sin frihet. Dessutom behöver Sverige markera mot tiggarnas hemländer för att de ska ta tag i det egna ansvaret över gruppen. Detta görs effektivast genom att införa ett nationellt förbud. Om hemländerna inte tar sitt ansvar riskerar problematiken som tiggeriet för med sig att fortsätta och individerna behöva fortsätta leva ofria. Ovan nämnda Riedl (M) hävdar att det inte är hållbart att utsatta medborgare från andra länder i EU försörjer sig på tiggeri i Sverige och menar att: ”De som tigger hjälps inte ut ur fattigdom och deras hemländer kan fortsätta att ignorera problemen med diskriminering, fattigdom och misär” (mot. 2017/18:1977, s.1).

2. Det är inte förenligt med individens frihet att behöva utstå effekterna av att bli exploaterad.

Som nämnt ovan kan en hävda att tiggarna låses fast i sin utsatta situation, vilket – i praktiken – hindrar dem från att faktiskt utöva sin frihet. Delar av Mills frihetsprincip var att alla individer ska vara fria att agera och leva sitt liv som de

själva vill, samt välja sina egna livsplaner som passar den egna karaktären så länge de själva hanterar eventuella konsekvenser som ens val medför. Resonemangen under punkt ett visade att valet att tigga inte kan anses utgöra ett rimligt livsval. Låt vara att det må finnas noll eller få andra alternativ. Det kan också argumenteras för att effekterna av tiggeriet borde utgöra ett undantag från premissen att individen ska få göra det hen vill så länge hen hanterar konsekvenserna. Detta på grund av att det inte kan anses människovärdigt att exploateras på det sätt som beskrivs i debatten. Jesper Skalberg Karlsson (M) lägger fram tiggarnas situation vad gäller exploateringen.

Vad jag i stället vill lyfta fram i den här debatten är den del av tiggeriet där det förekommer att kriminella aktörer styr utsatta människors liv, utsätter dem för människohandel och förtrycker dem för egen ekonomisk vinning. Det kan handla om att man utnyttjar exempelvis romers situation när man själv inte är rom (prot. 2016/17:571, 12§ anf. 30, s. 28).

Vidare kan man inte sägas ha möjlighet att utöva sin frihet om man utsätts för exploatering eftersom personen befinner sig i en starkt begränsad situation vilken hen inte kan styra över. Tiggaren blir då ofri likt Berlins syn på förmågan att kunna agera som man vill. En person som faller offer för exploatering och till exempel tas ifrån pengarna som hen har tiggat ihop, likt argumentet ovan, kan inte sägas vara fri eftersom tiggaren hindras av personerna som exploaterar tiggaren att göra det tiggaren egentligen kom till Sverige för – att samla in pengar till sig själv och/eller sin familj.

3. Att införa ett förbud är inte att frånta dem ett minimumområde inom vilket de kan agera utefter vad de själva anser är bäst.

I stället för att hävda att ett tiggeriförbud innebär att det inte finns något minimalt område för personlig frihet som samhället inte får inskränka på, kan det hävdas att ett tiggeriförbud innebär att tiggarna skyddas från att hamna i en situation som är så begränsande att den inte kan anses vara ett rimligt livsmål för en människa att hamna i. Därför hade ett tiggeriförbud varit rättfärdigt, utifrån de effekter som hade kvarstått om det inte infördes, exempelvis fortgången exploatering.

För att avrunda ska det sägas att ett förbud hävdas vara det effektivaste sättet att bli av med effekter som kvarstår om ett förbud inte införs ”Ett tiggeriförbud är inte normalbildet i Europa, men det är den lösning i Europa som har gett störst effekt på kortast tid” (prot. 2017/18:106, 7§ anf.13, s. 15). Och, avslutningsvis, bör det nämnas att det, utifrån konsekvensialismen, inte har gått att hitta något i argumenten som tyder på att ett tiggeriförbud går att rättfärdiga utifrån premissen om att vara sin egen herre. Berlins beskrivning av att vara sin egen herre är att en person kan anses vara ofri så länge personen hindras från att vara en handlingsmänniska och blir bestämd över. Att införa ett förbud innebär att majoriteten indirekt bestämmer över tiggaren genom att inte ge dem möjligheten att komma hit och tigga. Därmed är det inte möjligt att rättfärdiga ett nationellt tiggeriförbud utifrån det tredje

konstaterandet för individens frihet som den definieras här. Men, på det stora hela är det rättfärdigat att införa ett förbud, utifrån konsekvensialismen.

5 Samhällsrelevans och förslag på vidare forskning

Frågan om ett nationellt tiggeriförbud är viktig att studera av många olika skäl, men primärt för att ett införande – och ett icke-införande – påverkar många individer som tillhör några av Europas fattigaste. Bortsett från den uppenbara maktdimensionen (som nämndes i inledningen) som frågan för med sig är den också samhällsrelevant eftersom ett förbud ofta förs fram som en lösning på ett komplext fenomen. Hur det pratas om det på riksdagsnivå speglar på sätt och vis Sveriges inställning till fenomenet tiggeri. I och med detta är uppsatsen utomvetenskaplig relevant, både utifrån den enskilde tiggaren och det nationella, politiska planet. Den inomvetenskapliga relevansen motiveras främst av att denna uppsats bidrar kumulativt till ett område som det, som nämnt ovan, forskats förhållandevis lite på givet vilka effekter ett eventuellt införande eller icke-införande av ett förbud kan innebära för den enskilde tiggaren (Teorell & Svensson 2007, s. 18).

Slutligen, som också nämnts, finns det ett hål inom forskningen vad gäller normativa angreppssätt inom området tiggeriförbud. Förslag på vidare forskning vore därför, till exempel, att undersöka hur länder som infört ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigat det. En annan tänkbar infallsvinkel vore att jämföra kommuner i Sverige som har infört restriktioner och de som inte gjort det och reda ut hur respektive kommun resonerat. Ett tredje angreppssätt hade kunnat vara att gå på djupet av ett perspektiven för rättfärdigande och göra en givet att-analys i egentlig mening utifrån förespråkarna eller de som förkastar rimligheten i att införa ett nationellt tiggeriförbud där analysen landar i ett fast ställningstagande. En del av en sådan undersökning hade kunnat ha kvalitativa interjuver med riksdagsledamöter som metod. Samtliga undersökningar hade bidragit till en ökad förståelse för det komplexa och ständigt aktuella ämnet tiggeri.

6 Slutsats

Det övergripande syftet med denna uppsats var att undersöka huruvida ett nationellt tiggeriförbud kan rättfärdigas i Sverige år 2020 utifrån individens frihet i förhållande till de två normativa logikerna deontologi och konsekvensialism. Detta undersöktes genom en normativ givet-att-analys av riksdagsdebatten i frågan. Forskningsfrågan löd: Kan argumenten i riksdagsdebatten om ett nationellt tiggeriförbud rättfärdiga införandet av ett sådant förbud i Sverige 2020 utifrån principen om individens frihet? Svaret var att det beror på om en utgår från deontologin eller konsekvensialismen. Analyseras frågan utifrån den rättighetsorienterade delen av deontologin blir svaret nej då det innebär att majoriteten, i form av riksdagens ledamöter, kränker individens frihet utifrån tiggaren som det moraliska subjektet. Ett införande av ett förbud innebär utifrån det här perspektivet att möjligheterna för individen att utöva sin frihet rycks bort genom följande konstateranden. (1) Om ett tiggeriförbud införs tas också det minimumområde för en person att göra det hen vill utan att hindras av andra bort. (2) Att förbjuda tiggeri vore att frånta tiggarna ett av få val för att skapa sig ett bättre liv – och därmed möjligheten att vara sin egen herre, vilket är innebörden i Berlins koncept om positiv frihet. (3) Människoexploateringen är ingen rimlig anledning att införa ett förbud eftersom individen ska vara fri att göra det hen vill så länge hen hanterar eventuella konsekvenser.

Resonerar en däremot utifrån konsekvensialismen är införandet av ett nationellt tiggeriförbud rättfärdigat. Detta då tiggaren inte kan sägas ha några reella möjligheter att praktisera individens frihet om effekterna som tiggeriet för med sig tillåts existera. Dessa är (1) att tiggeri låser fast människor i fattigdom och hindrar därigenom tiggarna att faktiskt utöva sin frihet. (2) Det är inte förenligt med individens frihet att behöva utstå effekterna av att bli exploaterad. Och det tredje (3) konstaterandet är att effekten av ett förbud inte blir att minimumområdet inom vilket alla människor har rätt att utöva sin frihet tas bort. Snarare kan ett sådant inte sägas existera vad gäller tiggeri eftersom det inte kan anses rimligt att det är en människas egna val att sätta sig i en situation som tiggeri innebär.

I slutändan kan ett nationellt tiggeriförbud också rättfärdigas utifrån konsekvensialismen då ändamålen, det vill säga att bli av med de negativa effekterna som tiggarna riskerar att utsättas för, helgar medlet i form av instiftandet. Om effekterna som det nuvarande tillståndet för med sig kvarstår ges tiggaren inte några reella möjligheter att praktisera individens frihet.

Ett annat av argumenten hos förespråkarna är att ett förbud är det effektivaste sättet att få stopp på problematiken. Motargumenten handlar om att Sverige har skärpt lagstiftningen vad gäller brott relaterade till exploateringen och stärkt samarbetena med tiggarnas hemländer. Utifrån konsekvensialismen skulle detta dock inte helt eliminera de negativa effekterna som ett förbud hade gjort. Därav kan det hävdas att ett förbud innebär mer goda effekter än ett tillstånd där det inte finns ett nationellt tiggeriförbud.

För att besvara forskningsfrågan genomfördes en givet att-analys av argumenten i riksdagsdebatten som definierades av innehållet i riksdagstryck med huvudtemat nationellt tiggeriförbud. Det teoretiska ramverket bestod av normativ teori och frihetsteori baserad på tankar från John Stuart Mill och Isaiah Berlin.

7 Referenser

- Aftonbladet. (den 01 08 2019). Efter tiggeriförbudet – nu har tiggarna börjat sälja bär
Aftonbladet. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/awqBpL/efter-tiggeriforbudet--nu-har-tiggarna-borjat-salja-bar> [2020-05-01]
- Andersson, E Motion till riksdagen 2017/18:1425. Förbjud tiggeri
- Badersten, B. (2006). *Normativ metod: att studera det önskvärda* (1:a uppl.). Lund: Studentlitteratur AB
- DOM, 2149-18. Högsta förvaltningsdomstolen den 17 12 2018.
<https://www.domstol.se/globalassets/filer/domstol/hogstaforvaltningsdomstolen/avgoranden/2018/mal-nr-2149-18.pdf> [2020-05-01]
- Ekman, J. (den 09 01 2019). Här är kommunerna som kan införa förbud. *Dagens Samhälle*. Sverige. <https://www.dagensamhalle.se/nyhet/30-tal-kommuner-kan-infora-tiggeriforbud-25592> [2020-05-01]
- Elliott, K., & Yohannes, S. (den 24 09 2019). Kommuner backar om tiggeriförbud. Sveriges Television Nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/kommuner-backar-om-tiggeriforbud> [2020-05-01]
- Europaparlamentet. (2004). Direktiv 2004/38/EG om EU-medborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig i EU. Strasbourg: Europaparlamentet och Europarådet. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32004L0038> [2020-05-27]
- Hallberg, P. m. (2009). Introduktion. i P. Hallberg, M. Jansson, U. Mörkenstam, & P. Söderholm (Red.), *Tretton texter i politisk teori* (2:a uppl., s. 301). Stockholm, Sverige: Liber AB.
- Isaiah, B. (2002). Two Concepts of Liberty. i I. Berlin, *Isaiah Berlin : liberty* (2:a uppl., s. 350). Oxford, Storbritanien: Oxford University Press.
<https://www.worldcat.org/title/isaiah-berlin-liberty/oclc/48532369> [2020-05-27]
- Interpellation till statsråd 2917/18:447. Nationellt tiggeriförbud. Martinen, Adam
- Interpellation till statsråd. 2016/17:571. Ökat antal EU-migranter. Skalberg Karlsson, Jesper.
- Interpellation till statsråd. 2017/18:475. Brottslighet i tiggeriets spår. Skalberg Karlsson, Jesper
- Interpellation till statsråd. 2017/18:71. Nationellt tiggeriförbud. Tobé, Tomas
- Interpellation till statsråd. 2014/15:639. Problem koppelde till hitresta tiggare. Wiechel, Markus
- kommun, Danderyds. (den 27 12 2019). Danderyd inför lokalt förbud mot tiggeri. Danderyd, Stockholm, Sverige. <https://www.danderyd.se/nyheter/danderyd-infor-tiggeriforbud/> [2020-05-01]
- kommun, S. (11 2016). Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Staffanstorps kommun. *Författning 3.1*. Skåne, Sverige.
<https://staffanstorp.se/wpcontent/uploads/2019/05/Forfattning3.1Lokala-ordningsforeskrifterforStaffanstorpskommun.pdf> [2020-05-01]
- Larsson, Y., & Ekstrand , M. (den 16 05 2019). Här är kommunerna som infört tiggeriförbud. Sveriges Television Nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-tycker-kommunerna-om-tiggeriforbud> [2020-05-01]

- Löfving, H., & Blanco, M. (den 08 09 2017). Karta: Tiggeriförbud i Europa. Sveriges Television Nyheter. <https://www.svt.se/opinion/karta-tiggeriforbud-i-europa> [2020-05-01]
- Motion 2017/18:1953. Överväga att förbjuda tiggeriet. Beckman, Lars; Sotiris, Delis
- Motion 2018/19:1890. Nationellt tiggeriförbud. Beckman, Lars
- Motion 2019/20:893. Nationellt tiggeriförbud. Beckman, Lars.
- Motion 2017/18:3389. Tiggeriförbud. Fliper, Runar
- Motion 2016/17:2655 Tiggeriförbud . Forsberg, Anders
- Motion 2018/19:133. Krafttag mot brottslighet. Marttinen, Adam m.fl.
- Motion 2019/20:554 Krafttag mot brottslighet. Marttinen, Adam m.fl.
- Motion 2017/18:886 Åtgärder mot EU-tiggeri och kåkstäder. Adam Marttinen; Reslow, Patrick
- Motion 2017/18:4009 med anledning av prop. prop. 2017/18:123. Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering. Adam Marttinen; Reslow, Patrick
- Motion 2016/17:2069. Tiggeriförbud. Riedl, Edward
- Motion 2017/18:1977. Inför ett nationellt tiggeriförbud. Riedl, Edward
- Motion 2018/19:883. Inför ett nationellt tiggeriförbud. Riedl, Edward
- Motion 2019/20:2937. Nationellt tiggeriförbud. Riedl, Edward
- Motion 2019/20:3066. Ett nationellt förbud mot tiggeri. Forssell, Johan m.fl.
- Motion 2019/20:2578. Utsatta EU-medborgare. Sjöstedt, Jonas m.fl.
- Motion 2017/18:4008 med anledning av prop. 2017/18:123. Tobé, Tomas
- Motion 2018/19:2866. Ett nationellt förbud mot tiggeri. Tobé, Tomas
- Motion 2015/16:3397 med anledning av prop. 2015/16:100 2016 års ekonomiska vårproposition. Åkesson, Jimmie m.fl.
- Macleod, C. (den 25 08 2016). <https://plato.stanford.edu/entries/mill/>. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. (E. N. Zalta, Red.) USA: Metaphysics Research Lab, Center for the Study of Language and Information, Stanford University. <https://plato.stanford.edu:https://plato.stanford.edu/entries/mill/> [2020-05-27]
- Nationerna, F. (01 2008). Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Bryssel: UNRIC. Tillgänglig:<https://fn.se/wpcontent/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>
- Nationalencyklopedin* (u.å.) John Stuart Mill. Tillgänglig. Nationalencyklopedin [2020-05-26] <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/john-stuart-mill>
- Persdotter, M. (2019). *Free to Move Along : On the Urbanisation of Cross-border Mobility Controls - A Case of Roma 'EU migrants' in Malmö*. Malmö universitet. doi:<https://doi.org/10.24834/isbn.9789178770328> [2020-06-17]
- Prot. 2014/15:111. Riksdagens protokoll 8 juni 2018
- Prot. 2016/17:131. Riksdagens protokoll 26 juni 2017
- Prot. 2017/18:58. Riksdagens protokoll 19 januari 2018
- Prot. 2017/18:106. Riksdagens protokoll 27 april 2018
- Prot. 2017/18:128. Riksdagens protokoll 8 juni 2018
- Skriftlig fråga till statsråd. 2018/19:332. Tiggeri. Beckman, Lars
- Svar på skriftlig fråga 2018/19:332 av Beckman, Lars. Damberg, Mikael
- Skriftlig fråga 2015/16:988. Tiggeriförbud. Forssell, Johan.
- Svar på fråga 2015/16:988 av Johan Forssell. Tiggeriförbud. Johansson, Morgan
- Svar på fråga 2017/18:838 av Tomas Tobé. Nationellt tiggeriförbud. Johansson, Morgan
- SFS 2018:1903. Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform. Stockholm: Justitiedepartementet
- SFS: 1993:1617. ordningslag. Stockholm: Justitiedepartementet

- Stuart Mill, J. (1859). *On Liberty*. Kitchener, Ontario, Canada: Batoche Books Limited.
- Swärd, H. (03 2015). EU-medborgarna, tiggeriet och den synliga nöden – en kunskapsöversikt. *Socialmedicinsk tidskrift*, ss. 268-285.
- Skriftlig fråga till statsråd. 2017/18:838. Nationellt tiggeriförbud. Tobé, Tobias
- SOU 2016:6. *Framtid sökes – Slutredovisning från den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare*. Betänkande av Nationell samordnare för utsatta EU-medborgare.
- Teorell, J., & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. (1:a uppl.). Malmö: Liber.
- Theander, F. (2016/17). *Riksdagsdebatten om tiggeriförbudet i Sverige: En argumentationsanalys*. Kandidatuppsats, Uppsala universitet, Statsvetenskapliga institutionen. <http://uu.diva.portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1069939&dswid=-9171> [2020-05-07]
- TT. (den 03 11 2016). Ett år sedan läger revs – sämre för Malmös tiggare. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/ett-ar-sedan-lager-revs--samre-for-malmos-tiggare> [2020-05-01]
- TT. (den 17 12 2018). Avgjort – Vellinge får förbjuda tiggeri. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/svar-fran-hogsta-instans-om-tiggeriforbud> [2020-05-01]
- TT. (den 01 08 2019). Efter tiggeriförbudet – nu har tiggarna börjat sälja bär. *Aftonbladet*. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/awqBpL/efter-tiggeriforbudet--nu-har-tiggarna-borjat-salja-bar> [2020-05-01]
- Wikipedia (2020). https://en.wikipedia.org/wiki/On_Liberty [2020-04-28]
- Zelano, K. (2019). Vulnerability and deviance: individual reasoning. *Urban Research & Practice*, 12, 372-391. doi:10.1080/17535069.2018.1458144 [2020-06-17]